

Səh. 2

Avropalının gül-çiçək bazarlığı –
Afiq Muxtaroğlu

Səh. 5

Qocalığın uşaqlığı –
Esmira Ələkbərli

Səh. 5

Müqayisə –
Çiyalə Osmanova

Səh. 6

Vətənə məhəbbət –
Aytən Fətullayeva

Səh. 3

Yanlış divarlar –
Lamiyə Hacıyeva

Səh. 4

**BAŞ NAZİRİN 1, 4, 7, 10 KREDİT BALLA BAĞLI
QƏRARI KİMLƏRƏ AİDDİR?**

Səh. 7

“Koroğlu”nun əxlaqi-estetik
əqidəsi –
Elizbar CavelidzeİCTİMAİ QƏZET ❀ yeniyoqazeti@gmail.com ❀ “*येनो यो*” სპეციალური გამოცემა ❀ **HAQQIN SÖZÜ – SÖZÜN HAQQI**

15 AVQUST

2023-CÜ İL

№ 015 (186)

Yeni YOL

Qəzet 17 iyun 2015-ci il tarixindən nəşr olunur.

ŞOVİDƏ BAŞ VERMİŞ TORPAQ SÜRÜŞMƏSİ QURBANLARININ SAYI 24-Ə ÇATIB

Avqustun 3-də Gürcüstanın Oni bələdiyyəsindəki Şovi kurort zonasında baş vermiş torpaq sürüşməsi nəticəsində həlak olanların sayı 24-ə çatıb. Avqustun 11-də daha 3 nəfərin cəsədi tapılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib. Bu barədə Gürcüstanın Daxili İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

Məlumatda fəlakət bölgəsində daha 9 nəfərin axtarışlarının davam etdirildiyi bildirilir.

Xilasedicilər həmçinin 9 avtomobili palçıq altından çıxardaraq sahiblərinə təhvil veriblər.

Qeyd edək ki, təbii fəlakət nəticəsində 26 nəfər yaralanıb, kurort mərkəzi tamamilə torpaq altında qalıb. Hadisə baş verən gün fəlakət zonasından uşaqlar da daxil olmaqla 210 nəfər təxliyə edilib.

Ölənlər arasında Rustavidən olan 18 yaşlı etnik azərbaycanlı Samirə İsayeva, həmçinin bir Rusiya vətəndaşı da olub.

Şovi kurort zonasında baş vermiş torpaq sürüşməsi nəticəsində çoxsaylı insan ölümü ilə əlaqədar Baş nazir İrakli Qaribaşvilinin sərəncamına əsasən avqustun 7-si matəm günü elan edilib. Bununla əlaqədar ölkə ərazisində dövlət və hökumət binalarında, inzibati binalarda bayraqlar endirilib, əyləncəli proqramlar ləğv olunub.

QARIBAŞVİLİ: “ƏRAZİLƏRİMİZİ SÜLH, DÜZGÜN, AĞILLI VƏ PRAQMATİK SİYASƏTLƏ QAYTARMALIYIQ”

“Biz öz ərazilərimizi sülh, düzgün, ağıllı və praqmatik siyasətlə qaytarmalıyıq”. Bunu Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili 2008-ci ilin avqustunda baş verən Rusiya-Gürcüstan müharibəsinin 15 illiyi ilə bağlı bildirib.

Onun sözlərinə görə, əsas problem bu işğala son qoyulmasıdır: “Rusiyanın işğalçı və təcavüzkar olmasını bütün dünya bilir. Sadəcə bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, biz düzgün, sülhsevər siyasət işləyib hazırlamışıq. Bu siyasət ərazilərimizi işğaldan azad etməyə və torpaqlarımızın yekun birləşməsinə aparmalıdır”.

Gürcüstanın Baş naziri daha sonra avqust müharibəsinin 15-ci ildönümü ilə əlaqədar həlak olanların xatirəsini ehtiramla yad edib, Muxatqavedi qəbiristanlığında onların abidələri önünə əklil qoyub.

Xatırladaq ki, 2008-ci ilin 7 avqustunda Rusiya ilə Gürcüstan arasında baş vermiş beş günlük müharibənin başlamasından 15 il ötür.

Rusiyanın işğalı zamanı 408 Gürcüstan vətəndaşı həyatını itirib. Onların 170-i hərbi, 14-ü Daxili İşlər Nazirliyinin əməkdaşı, 224-ü dinc sakin olub. 2 232 nəfər yaralanıb, 26 min nəfər qaçqın düşüb.

Beş günlük müharibə Rusiya tərəfindən Gürcüstan ərazilərinin işğalı, Abxaziya və Çxinvali bölgələrindəki qondarma qurumların müstəqilliklərinin tanınması ilə nəticələnib. Buna cavab olaraq rəsmi Tbilisi Moskva ilə diplomatik əlaqələri dayandırıb və hər iki bölgəni işğal olunmuş ərazi elan edib.

RƏCƏB TAYYİB ƏRDOĞAN ŞOVİDƏ BAŞ VERMİŞ TƏBİİ FƏLAKƏT NƏTİCƏSİNDƏ ÖLƏNLƏRLƏ BAĞLI BAŞSAĞLIĞI VERİB

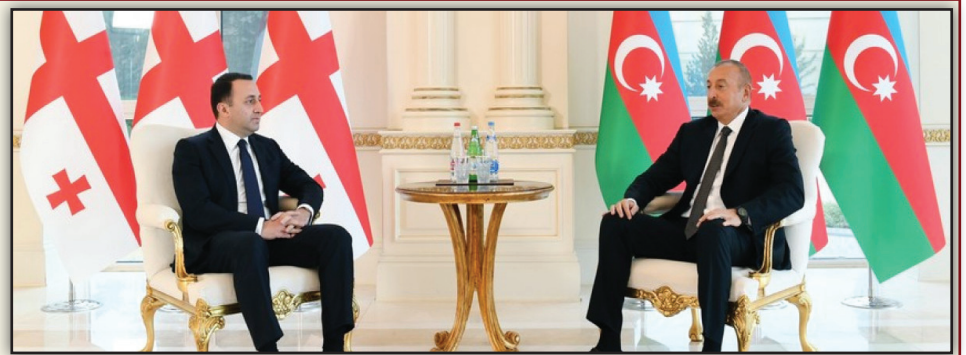
Türkiyə Cümhuriyyətinin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Gürcüstanın Şovi kurort zonasında baş verən təbii fəlakət nəticəsində insan tələfatı və dağıntılarla bağlı Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşviliyə və gürcü xalqına başsağlığı verib.

Gürcüstanın Xarici İşlər Nazirliyinin yaydığı məlumatda bildirilib ki, Türkiyə Prezidenti baş vermiş təbii

fəlakət nəticəsində həlak olanlarla bağlı kədərini ifadə edib.

“Gürcüstanda torpaq sürüşməsi nəticəsində çoxlu sayda insanın həlak olması və yaralanması barədə böyük kədər hissi ilə xəbər tutdum. Dost, qonşu gürcü xalqına və həyatını itirənlərin yaxınlarına öz xalqım və şəxsən öz adımdan başsağlığı verirəm”, – deyərək Rəcəb Tayyib Ərdoğan başsağlığında bildirib.

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEV GÜRCÜSTANIN BAŞ NAZİRİ İRAKLİ QARIBAŞVİLİYƏ BAŞSAĞLIĞI VERİB

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşviliyə Gürcüstanda təbii fəlakət nəticəsində insan tələfatı və dağıntılarla bağlı başsağlığı məktubu ünvanlayıb.

Məktubda deyilir:

“Hörmətli cənab Baş nazir, Şovi kurort bölgəsində baş vermiş güclü torpaq sürüşməsi nəticəsində in-

san tələfatı və irimiqyaslı dağıntılar barədə xəbər bizi son dərəcə kədərləndirdi.

Bu faciə ilə əlaqədar dərdinizi bölüşür, sizə, həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına, dost Gürcüstan xalqına öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından dərin hüznə başsağlığı verir, xəsarət alanlara şəfa diləyir, təbii fəlakətin nəticələrinin tezliklə aradan qaldırılmasını arzulayıram”.

AVROPALININ GÜL-ÇİÇƏK BAZARLIĞI

Afiq Muxtaroglu

Avropalıların təbiət aşıqı olmaları, onların təbiətə münasibəti barədə az-çox təsəvvürüm var idi. Bu təsəvvürümün biçimlənib şəkillənməsində eşitdiklərimin, oxuduqlarımın rolunu danmadan deyim ki, yüz dəfə eşitmək-dənsə, bir dəfə görmək daha yaxşıdır.

Mənim Avropa ilə ilk tanışlığım ötən əsrin 80-ci illərinə təsadüf edir. 1987-ci ildə Polşada gördüklərim məni heyrləndirə bilmişdi. Binaların eyvanlarından aşıb-daşan gül-çiçək ilk baxışdan diqqətimi çəkmişdi. Gördüyüm şəhərlərin, kəndlərin yaşıllığı, gülü-çiçəyi nəzərimdən qaçmamışdı. Varşavada Şopenin musiqisinin təsirinə düşdüyümü, qızılgüllərin qan qırmızısının hərdən məni başqa bir aləmə çağırıldığını da yaxşı xatırlayıram. Həm də mən bu mənzərələri Polşada siyasi həyatın qazan kimi qaynadığı bir dövərdə seyr etmişdim. Yəni sosialist sisteminin sonuna bir şey qalmadığı, can çəkdiyi zamanlar idi.

Təqvimdə 2019-cu ilin fevralı yenidən başlamışdı və tale məni Avropanın şimalına – Niderlanda gətirib çıxardı. Arada Belçikada, Almaniyada keçirdiyim ayları nəzərə almasaq, o gəlişimlə ömrümün üç fevralını Niderlandda keçirdim. Bu, mənim Avropaya uzunmüddətli ikinci gəlişim idi.

Sözü uzatmadan mətləbə keçim. Sonra nə olar, nə keçər, yaddan çıxararam. Yanılmırsam, avropalıların təbiət sevgisindən danışmışdım. Bəri başdan deyim ki, avropalıların bu sevgisi nə yerə sığandı, nə də göyə. Onların təbiətə vurğunluqları sevgidən ödə bir şeydir. Xəstəlik dərəcəsinə bir psixoloji haldır. Qocası da belədir, cavanı da. Gül görəndə, çiçək görəndə ürəkləri gedir. Yeməsinlər, içməsinlər, saatlarla gül-çiçəyə baxsınlar. Hələ gül-çiçəyə qulluq etmələrini qatlayıb bir qırağa qoyuram. Bu da bir ayrı söhbətdir.

Hər marketin girişində mütləq çiçək bölümü var və həmin bölümün önündə də mütləq çiçəkləri seyr edənlər. Çiçəklərə xüsusi bir sevgilə, belə demək mümkünsə, xüsusi bir ehtirasa baxanlar sadəcə tamaşa üçün burada deyillər. Davamını təzə abzasdan oxuyaq.

Marketdən bütün həftəlik ehtiyaclarını ödəyəcək, bəlkə də daha artıq yeyəcək-icəcək tədarükünü görən avropalının alış-verişi bitirdiyini söyləmək hələ tezdir. Nədən ki, o, bədəninə enerji ilə təmin edəcək, ağzını dada gətirəcək, ən əsası da ona sağlamlıq bəxş edəcək ərzaq yükünü tutduqdan sonra könlünü rahatladacaq, ağır iş həftəsinin yorğunluğunu canından çıxaracaq bir-iki şey də almalıdır.

İlk növbədə gül-çiçək seçməlidir. Mövsümünə görə gül-çiçəyin çeşidi dəyişə bilər. Güman etmək olar ki, onun alış-verişi bitib. Amma onun alacağı bir şey daha var. O, aldığı gül-çiçəyə əlavə baxımlılıq bəxş edən işıqlar da seçməlidir. Adətən avropalı ölcüsünə, rənginə, ətrinə görə bir-birindən fərqlənən şamlara üstünlük verir. Rəngli elektrik işıqları alanlar da yox deyil. Gül-çiçəyini, ona yaraşan şamlarını da alıb, ərzaqlarının yanına qoydumu avropalının alış-verişi tamamı demək istəsəm də, düzgün çıxmır. O üzəndən ki, bizim mentalitetimizin açıq danışmağa imkan vermədiyi bir məkana da baş çəkməli, zövqünə uyğun nələrə almalıdır. Yalnız bundan sonra onun alış-verişi bitirdiyini söyləmək haqqımız yaranır.

Yalnız gül-çiçək satışıyla məşğul olan mağazalar da çoxdur. Bu mağazalarda gül-çiçəkdən savayı müxtəlif ölçülü, əlvan boyalı boş dibçəklər, rəngarəng daşlar, gözoxşayan balıqqulaqları, küknar qozaları, ağacdan düzəldilmiş cürbəcür bəzək əşyaları da satılır. Bütün bunlar gül dibçəklərinin gözəlliyinə əlavə gözəllik qatmaq üçündür.

Satıcılar gül-çiçək əkməyə yeni başlayanlara səbirlə öz məsləhətlərini verirlər. Hansı gülün haraya – eyvanamı, otağamı, hamamamı uyğun gəldiyini izah edir, bu proses boyu cüzi bir narazılıqları, qaş-qabaqlarını tökmələri hiss olunmur. Alıcıların yerli-yersiz verdikləri bütün suallar eyni qaydada təbəssümlə cavablandırılır.

Gün boyu satıcıların üzləri təbəssüm işığında itib-batır. Aldı nədir, almadı nədir, hər dükana daxil olana satıcıların bu təbəssümündən pay düşür.

MIXEİL SAAKAŞVİLİ: GÜRCÜSTANIN GİZLİ XƏRİTƏLƏRİ VƏ MƏLUMATLARI RUSİYAYA ÖTÜRÜLÜB

Gürcüstanın həbsdə olan sabiq Prezidenti Mixeil Saakaşvili hakimiyyət rəsmilərinin ittihamlarına cavab verib.

Eks-prezident Gürcüstanın gizli xəritələrinin və məlumatlarının Rusiyaya ötürüldüyü ilə bağlı feysbukda paylaşım edib.

O bildirib ki, Gürcüstanın yüksək vəzifəli rəsmiləri Rusiya agentlərini qarşılayır və onların məxfi obyektlərə səfərlərini təşkil edirlər.

Saakaşvili hakimiyyəti dövründə Rusiya vətəndaşları üçün vizasız səyahət müddəti 3 ay olduğunu, Rusiyanın Gürcüstanda kəşfiyyat şəbəkəsinin çökdürüldüyünü əlavə edib.

“Vizasız səyahətin məqsədi o idi ki, ruslar təbliğata inanmaq yerinə bizim necə bir uğurlu dövlət olduğumuzu görsünlər və Rusiyada da islahatları tələb etsinlər ki, bu da Gürcüstanın təhlükəsizliyi üçün çox vacib idi. Onlar şok içərisində bizim küçələrimizdə gəzdilər və yeni Gürcüstana baxdılar. İndi isə yüksək rütbəli təhlükəsizlik rəsmiləri Rusiya agentlərini qarşılayır, onlar üçün süfrə açır və onları gizli obyektlərə səfərə aparır. Hətta bizim gizli xəritələrimiz və məlumatlarımız da Rusiyaya ötürülüb. Bu gün 1 illik vizasız səyahət rejimi çərçivəsində Rusiya vətəndaşları Gürcüstanda həm leqal, həm də qeyri-leqal biznesə başlayırlar. Onlar vergi vermirlər. Müvafiq olaraq xidmətlərini müştərilərə daha aşağı qiymətlərlə təklif edirlər. Ona görə də gürcü şirkətləri gəlirlərindən məhrum olur və onlar bizim iş yerlərimizi işğal edirlər. Rusiya vətəndaşları Gürcüstanda bir-birilərinə müxtəlif xidmətlər təklif etdikləri, qapalı şəbəkələr yaratdıqları, daşınmaz əmlak alıb-satdıqları avtomon sistem yaradıblar və bu, gürcülər və Gürcüstan şirkətləri üçün əlçatan deyil”, – Saakaşvili qeyd edib.

BAŞ NAZİR: GÜRCÜSTANDAN AYRI-AYRI ÖLKƏLƏRİN ƏLEYHİNƏ İSTİFADƏYƏ CƏHDLƏR OLUB

Gürcüstandan ayrı-ayrı ölkələrin əleyhinə və ya onların xeyrinə alət kimi istifadə edilməsi cəhdləri olub. Bunu Baş nazir İrakli Qaribaşvili Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) qurulmasının ildönümünə həsr edilmiş tədbirdə çıxışı zamanı deyib.

Baş nazir vurğulayıb ki, hökumətin əsas şüarı milli maraqların qorunması və başqa dövlətlərin maraqlarına xidmət etməməkdir.

İrakli Qaribaşvili Gürcüstanın geosiyasi böhranlardan və mövcud təhlükələrdən uzaq duracağını bəyan edib. O, Gürcüstanın pragmatik siyasət yürütdüyünü, öz qonşuları və böyük dövlətlərlə

əlaqələrini sürətlə inkişaf etdirdiyini, regional və beynəlxalq əhəmiyyətini artırdığını deyib.

“İnanıram ki, pragmatik, nəticəyönümlü siyasətimiz nəticəsində ərazilərimizin sülh yolu ilə işğaldan azad edilməsinə və ölkəmizə inteqrasiyasına nail olaçağıq”, – Qaribaşvili deyib.

BAŞ NAZİR: ORTA DƏHLİZ AVROPA VƏ ASIYA ARASINDA YÜKDAŞIMALARI ÜÇÜN TƏHLÜKƏSİZ VƏ ETİBARLI MARŞRUTDUR

Mövcud çağırışlar fonunda son bir neçə ildə Transxəzər beynəlxalq nəqliyyat marşrutu, xüsusilə Orta Dəhliz Avropa və Asiya arasında yükdaşımaları üçün təhlükəsiz və etibarlı marşrut kimi meydana çıxıb. Bu sözləri Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili Pekində Çin-Gürcüstan biznes forumundakı çıxışı zamanı söyləyib.

O deyib ki, Orta Dəhliz iki əsas marşrutdan ibarətdir. Bunlar Azərbaycanı qurudan Gürcüstan vasitəsilə Türkiyə ilə birləşdirən Bakı-Tbilisi-Qars (BTQ) dəmir yolu xətti, digəri isə Gürcüstanın Qara dəniz limanlarıdır. Bu da Avropa İttifaqı ilə dəniz əlaqəsini gücləndirir.

İ.Qaribaşvilinin sözlərinə görə, bu dəhliz Şərqlə Qərbi birləşdirən ən sürətli yollardan biri kimi seçilir və bu xətt üzrə yüklərin 20-25 günə daşınmasını nəzərdə tutan dəniz yolu ilə müqayisədə xeyli vaxt üstünlüyü verir. Orta Dəhliz vasitəsilə Gürcüstan Çini Avropa ilə birləşdirir və Çin sərhədindən yüklərin Avropa İttifaqı bazarına gətirilməsi 15 günə qədər vaxt aparır. Ümumilikdə, Orta Dəhlizin rəqabət qabiliyyəti həyati əhəmiyyətli Avropa bazarlarına çıxışı təmin edir.

BAKİ-TBİLİSİ-ANKARA SÜRƏT QATARI XƏTTƏ BURAXILA BİLƏR

Bakı-Tbilisi-Ankara sürət qatarının xəttə buraxılması imkanları nəzərdən keçirilir. Bu barədə Gürcüstan "bm.ge" biznes-portalı məlumat yayıb.

Məlumat əsasən, xəttə "Stadler Rail Group" şirkətinin istehsalı olan yataq tipli vaqonlardan ibarət qatarların buraxılması nəzərdə tutulur.

Qeyd edilir ki, rəsmi olaraq 2017-ci ildə açılan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti ilə bu illər ərzində yalnız yük daşınmaları

həyata keçirilib. 2022-ci ilin avqustunda Tbilisidə Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyənin aidiyyəti qurumlarının rəhbərlərinin üçtərəfli görüşündə türkiyəli nazir Adil Karaismailoğlu demişdir: "Biz həmişə malların hərəkətini nəzərə alırıq. Qarşıdakı illərdə lazımı infrastruktur olduğu halda niyə sərmişindəşimə haqqında düşünməyək?!"

Qeyd edək ki, Bakı-Tbilisi-Qars marşrutunun uzunluğu 829 kilometrdir. Bunun 504 kilometri Azərbaycanın, 246 kilometri Gürcüstanın, 79 kilometri isə Türkiyənin ərazisindən keçir.

Azərbaycan yolun yenidən qurulması ilə bağlı təkliflə çıxış edib. Xətt üzrə yenidənqurma işləri 2024-cü ildə başa çatacaq.

ABŞ DÖVLƏT KATİBİ: "GÜRCÜSTAN XALQI RUSİYAYA GÖRƏ ƏZİYYƏT ÇƏKİR"

ABŞ Dövlət Departamenti Rusiyanın Gürcüstana təcavüzünün 15-ci ildönümü ilə bağlı bəyanat yayıb.

Qeyd olunub ki, ABŞ Rusiyaya 2008-ci ildə imzalanmış atəşkəs razılaşmasından irəli gələn öhdəlikləri yerinə yetirməsi üçün təzyiq edəcək.

ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken Gürcüstanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyini ifadə edən bəyanatla çıxış edib.

Bəyanatda deyilib ki, 15 il əvvəl Rusiya suveren Gürcüstan dövlətinə təcavüz edərək onun ərazisinin 20 faizini işğal edib: "Birləşmiş Ştatlar Gürcüstanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri daxilində suverenliyini və ərazi bütövlüyünü ardıcıl olaraq dəstəkləyir. Rusiyanın hərəkətləri bu münasibətdən əziyyət çəkən insanların həyatını həmişəlik dəyişdi".

Vurğulanıb ki, Rusiyanın işğal zamanı hərəkətləri, o cümlədən Kremlin amansız dezinformasiya kampaniyaları və əhalinin kütləvi köçkünlüyü hələ də misilsiz iztirablara səbəb olur: "Ukraynada olduğu kimi, Gürcüstan xalqı da Rusiyanın beynəlxalq hüquqa hörmətsizliyinin və qonşularına hakim olmaq istəyinin nəticələrindən əziyyət çəkir.

Rusiya da Gürcüstanın Abxaziya və Cənubi Osetiya regionlarının qondarma müstəqilliyini tanımaqdan imtina etməlidir. Bu tədbirlər yüz minlərlə məcburi köçkünün təhlükəsiz şəkildə öz evlərinə qayıtmasını və ləyaqətlə yaşamasını təmin etmək üçün vacibdir".

YANLIŞ DİVARLAR

Həyatda hər bir sənətin, peşənin meydana gəlməsinin müəyyən səbəbləri vardır. Bugünkü mövzumda sizlərə inşaat haqqında yazmaq istəyirəm. İnşaat da öz növbəsində bir sənətdir və bu iş üzrə fəaliyyət göstərənlər üçün bir peşədir. İnşaat yazdığımıza baxmayın, sözümlün canı inşaatdan kənardır.

Deməli, inşaatın ərsəyə gəlməsinin səbəbləri çoxdur, bunlardan bir neçəsini deyə bilərəm ki, təbii hadisələrdən qorunmaq üçün, yəni yeldən, yağışdan, günəşdən qorunmaq üçündür və s. İnşaatın meydana gəlməsinin ən başlıca səbəbi, deyərdim ki, məhrəmiyyətdir. Yəni insanlar şəxsiyyətlərinə aid olan və dəyərli olan zamanları bağlı, örtülü yerdə yaşasınlar deyər. İnsanlıq məhrəmiyyətə ehtiyac duyduğundan divarlar hörülür, həyatın müəyyən hissələri bağlı qapılar ardında yaşanır.

Günümüzdə inşaat sektoru olduqca irəliləyibdir, məsələn, yaşayış üçün bir ev tikəndə divarlar daha da qalınlaşdırılır, daha qalın olan divarlara tələbat artır; hasarlar daha hündür, kimsənin içərinə görə bilməyəcəyi şəkildə inşa olunur; evlərə asanlıqla sındırıla bilinməyən qapılar qoyulur; çöldən içərinə göstərməyən şüşələrdən pəncərələr taxılır və s. Bunların hamısı təbii hadisələrdən qorunmaq və dəb üçün edilmir hər halda. Bunları etməyin digər məqsədi isə şəxsi yaşayış yerimiz olan evimizi başqaları görməsin deyər və başqalarından qorunmaq üçün edirik.

İndi sual vermək istəyirəm ki, evin içində ən məhrəm olan yerdən, yataq otağından canlı paylaşımlar edərkən tikilən bu qalın-qalın divarların mənası varmı? O qədər inşaat israf deyilmi, hasarın üstündən həyət görünməsin, şəxsi həyatımızdır, istədiyimiz kimi rahat hərəkət deyirik, ancaq çölə çıxarkən geyindiyimiz libasımız həyətdə geyindiyimiz libasdan daha göstərişli, daha cazibədar. Bu hasarların bir mənası qalırımı belə etdiyimiz təqdirdə? Təbii ki, heç bir məna kəsb etmir, artıq öz əlimizlə sahib olduqlarımızı ifşa edirik və üstəlik bunu da müasirlik adı altında müasirlikdən xəbərsiz olan cəmiyyətə təbliğ etməyə çalışırıq. Bu yerdə Nəci Fəzilin gözəl sözü yadıma düşdü: "Açmaqsa bədəni olmaqsa mədəni, desənə heyvanlar daha da mədəni". Allah rəhmət eləsin! Gözəl ustadın bu kimi sözləri çoxdur, ancaq bizim mövzuya bu cümlə tam uyğun gəlidiyi üçün qeyd etmək istədim.

İndi inşaatı bir kənara qoyaraq zehinlərimizdə hördüyümüz divarlardan danışmaq istəyirəm. Həyatda hər bir insan başqasından məsləhət almağı bacarmalı, atdığı addımların yanlış və ya doğru olub-olmadığına kənar gözlə baxmalıdır ki, özünü formalaşdırma bilsin. Keçən mövzularımın birində də qeyd etdiyim kimi, aradabir ömürdən eyvana çıxmağı bacarmalıyıq. Ancaq indiki zamanda yanlış yerlərə inşa olunan yanlış divarlar üzündən cəhalətə doğru üz tutub sürətli şəkildə irəliləmək istəyir cəmiyyətin bir qismi. Ancaq bu vəziyyəti görüb sadəcə tamaşa eləmək çox çətindir. Zehinlərimizə elə bir divar hörürük ki, ətrafdan gələn öyüd-nəsihətə, bir xoş sözə qapayırıq qulaqlarımızı, o dərəcədə qapayırıq ki, hətta ev əhlinin belə bizə bir söz deyər bilməyəcək səviyyəyə gəlirik.

Zehinlərimizə hördüyümüz bu divarlara sadıq qaldığımız kimi, kaş ki, evlərimizə və həyətərimizə hördüyümüz divarlara da sadıq qalsaydıq. Özümüzü ifşa etməsəydik.

Sözümün canı odur ki, insan zehindən ibarət varlıqdır. Yaradan yaratdığına bu neməti nəsib edib. Yaranan bizlər də verilən bu zehinləri lazım gəldiyində həyatın hər anında istifadə etməyi bacarmalıyıq ki, həyatda şəxsiyyətimiz formalaşsın. İnsan şəxsiyyətlə var olur, o da zehindən, düşüncədən asılıdır. Düşüncə və zehni "mən istədiyim həyatı yaşayıram, kimsə mənə qarışa bilməz" deyərək puç etmək olmaz. Lazımı yerlərə inşa etməyi bacarmalıyıq. Yoxsa bizləri xoş aqibət gözləmir, təəssüflər olsun.

Lamiyə Hacıyeva
Bütün Gürcüstan Müsəlmanları İdarəsinin Şərqi Gürcüstan
Müftiliyinin Qadınlar Şurasının sədri

BAŞ NAZİRİN 1, 4, 7, 10 KREDİT BALLA BAĞLI QƏRARI KİMLƏRƏ AİDDİR?

Qiymətləndirmə və İmtahanlar üzrə Milli Mərkəz müəllimlər üçün imtahanın nəticələrinin bir qismini yayımlayıb. Riyaziyyat (VII-XII), tarix (VII-XII), coğrafiya (VII-XII), vətəndaş təhsili (VII-XII), fizika (VII-XII), kimya (VII-XII), biologiya (VII-XII), tətbiqi və təsviri incəsənət, musiqi, bədən tərbiyəsi və idman, xüsusi baş müəllim, Azərbaycan dili, erməni dili imtahanlarının nəticələri artıq məlumdur.

Müəllimlər imtahanlarının nəticələrini "online.naec.ge" veb-səhifəsinə daxil olaraq öyrənə bilərlər. Sistemə şəxsi nömrə və imtahan kartında qeyd olunmuş doqquz rəqəmli identifikasiya kodu ilə daxil olmaq mümkündür.

Digər imtahan fənlərinin nəticələri mərhələli şəkildə elan olunacaq. Bundan sonra nəticələrə etiraz edənlərin müraciətlərinin qəbuluna başlanılacaq.

Qeyd edək ki, qeyri-gürcüdülli məktəblərlə bağlı 1, 4, 7, 10 kredit saxlanılır. Baş nazirin sərəncamında qeyd olunub ki, qeyri-gürcüdülli məktəblərin/sektorların təcrübəçi (praktikos) müəllimləri 2025-2026-cı tədris ilinin sonuna qədər təcrübəçi statusunu saxlaya biləcəklər.

Bundan əlavə, dəyişiklik fənn imtahanına, həmçinin qeyri-gürcüdülli məktəblərin müəllimlərinə də aiddir və Baş nazirin qərarına görə, 1, 4, 7, 10 kredit yenidən geri qayıdır.

Qüvvədə olan sənəddə qeyd olunub:

"2023-cü ilin yanvarına qədər statusunu dəyişə bilməyən, 2023-cü ilin fənn imtahanına qeydiyyatdan keçən qeyri-gürcüdülli məktəblərin/sektorların təcrübəçi müəllimlərinə 2023-cü ilin fənn imtahanından əldə olunan nəticələrin 1, 4, 7 və 10 kreditlə nəzərə alınması hüququ verilsin.

2025-2026-cı tədris ilinin sonuna qədər fənn imtahanından toplanmış nəticələr aşağıdakı cədvəle əsasən 1, 4, 7, 10 kredit olaraq hesab oluna bilər".

Fənn imtahanı testinin maksimum balı %-lə	Kredit
60-dan yuxarı	10
50-dən 60-a qədər	7
40-dan 50-yə qədər	4
30-dan 40-a qədər	1

"SEÇİM AZƏRBAYCAN, RUS VƏ ERMƏNİ DİLLƏRİNDƏ MÜMKÜNDÜR" – PEŞƏ PROQRAMLARINA QƏBUL QAYDASINDA DƏYİŞİKLİK EDİLİB

Gürcüstanın təhsil və elm naziri Giorgi Amilaxvarinin avqustun 4-də yayımlanan sərəncamına əsasən, "Peşə təhsili proqramına qəbul qaydası və şərtlərinin təsdiqlənməsi haqqında" qanuna dəyişiklik edilib.

Sərəncamın maddələrindən birinə iki yeni bənd əlavə olunub.

Yeni bəndlər 2023-cü ildə peşə təhsili proqramlarına qəbul məqsədi ilə tələbələrin seçiminə, həmçinin xüsusi təhsilə ehtiyacı olan şəxslərin qəbul məsələlərinə aiddir.

Sənədə görə, 2023-cü ildə peşə təhsili proqramlarına qəbul məqsədi ilə seçim Azərbaycan, rus və erməni dilində həyata keçirilə bilər. Müəssisə bu yolla qəbul

olmuş tələbələr üçün proqram üzrə təhsili gürcü dili modulu ilə başlaya bilər. Gürcü dili modulunu başa vura bilmədiyi halda tələbənin statusu dayandırılır. Gürcü dili modulunu başa vurduqda isə tələbə keçid (gözləyən) tələbə statusundan faydalanır və aşağıdakı hüquqlara malik olur:

- Qəbul olduğu proqram üzrə təhsilinə davam etsin. Bu halda onun peşə təhsili proqramı tələbəsi statusu şəxsi ərizəsi əsasında aktivləşir, sonrakı qəbul çərçivəsində bu proqrama qəbul olan peşə proqramı tələbəsi statusu təhsilə başlayan kimi aktivləşdiriləcək;

- Bu bəndin "a.a" altbəndi ilə müəyyən edilmiş səlahiyyətlərin həyata keçirilməsinin mümkün olmaması halında, müəssisə tərəfindən müəyyən edilmiş qaydaya uyğun olaraq, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada daxili hazırlıqdan istifadə edə bilər;

- Nazirin tətbiq etdiyi qayda ilə kənar mobillikdən faydalana bilər;

- Əldə etdiyi hüquqi vəziyyəti qoruyub-saxlaya bilər.

YÜKSƏK NAILİYYƏTLİ İDMAN YARIŞLARINDA İŞTİRAK EDƏN İDMANÇININ ALI TƏHSİL MÜƏSSİSƏSİNƏ ŞƏRTİ QƏBUL EDİLMƏSİ VƏ TƏHSİLİN MALİYYƏLƏŞDİRİLMƏSİ QAYDASI TƏSDİQ OLUNUB

Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribəşvili yüksək nailiyyətli idman yarışlarında iştirak edən idmançıların ali təhsil müəssisələrinə şərti qəbulu və təhsilin maliyyələşdirilmə qaydasının təsdiq edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb. Sərəncam yayımlandığı gündən – avqustun 9-dan qüvvədədir.

Qayda yüksək nailiyyətli idman yarışlarında iştirak edən idmançının Gürcüstanın ali təhsil müəssisəsinə şərti qəbul edilməsini və maliyyələşdirilmə şərtlərini müəyyən edir. Onun vahid milli imtahanlardan kənar, şərti olaraq təhsil müəssisəsinin bakalavr və ya diplomlaşdırılmış tibb və stomatologiya üzrə akreditasiyadan keçmiş proqramına qəbul olmaq hüququ var.

Bəs yüksək nailiyyətli idman yarışlarında iştirak edən idmançılar kimlərdir?

Qərara əsasən, yüksək nailiyyətli idman yarışlarında iştirak edən idmançı Gürcüstanın milli və yaş qrupları üzrə yığmasının, yaxud Gürcüstanın milli idman təşkilatına üzv olan idman klubunun üzvü hesab olunur. O, olimpiya və paraolimpiya oyunlarında, şahmat olimpiyadasında, dünya və Avropa çempionatlarında və ya Gürcüstanın Mədəniyyət, İdman və Gənclər Nazirliyi tərəfindən müvafiq milli idman təşkilatının tanıdığı ali dərəcəli beynəlxalq klub idman turnirlərində iştirak edən şəxsdir.

Ali təhsil müəssisəsinə şərti qəbul olmaq istəyən yüksək nailiyyətli idman yarışlarında iştirak edən idmançı cari ilin 1 sentyabrına qədər Gürcüstan Təhsil və Elm Nazirliyinə ərizə ilə müraciət etməlidir.

NARKOLOJİ ARAYIŞ, MƏHKUMLUQ, CİNSİ ZƏMİNDƏ CİNAYƏT... MÜƏLLİMLƏR MƏKTƏBƏ HANSI SƏNƏDLƏRİ TƏQDİM ETMƏLİDİRLƏR?

Bildiyimiz kimi, məktəblər avtorizasiya prosesindən keçirlər. Bunun çərçivəsində ümumtəhsil müəssisələri müəyyən şərtləri yerinə yetirməli olurlar. Bu şərtlər arasında məktəb əməkdaşlarının qaydaya salmalı olduğu sənədlər də var.

Müəllimlər dörd əsas sənəd təqdim etməlidirlər ki, bu sənədlərin hazırlanması da 73 ləriyə başa gəlir.

Həmin sənədlər aşağıdakılardır:

- Məhkumluq haqqında arayış;
- Cinsi zəmində cinayət haqqında arayış;
- Pedaqoji fəaliyyət hüququnun olduğu haqqında arayış;
- Narkoloji arayış;
- Diplomun notarius qaydası ilə təsdiqlənmiş surəti.

DÖVLƏT DİLİ ÜZRƏ VAHİD PROQRAMA BAĞÇA MÜƏLLİMLƏRİ DƏ QOŞULACAQ

Dövlət dili üzrə vahid proqramda dəyişiklik edilib və 2024-cü ilin fəaliyyət planı təsdiqlənib.

Planda hökumətin bu qərarının məktəbəqədər təhsil müəssisələrinə nə dərəcədə aid olacağı qeyd edilib.

Sənədə əsasən, müəllimlərin məktəbəqədər bilinqual (ikidilli) təhsil modelinin tətbiqi məqsədi ilə bağça müəllimlərinin davamlı hazırlanaraq proqrama qoşulması planlaşdırılır. Prosesə 60-a yaxın ikidilli və yerli bağça müəllimi qoşulmalıdır.

Proqramın tərəfdaşı Müəllimlər Evi olacaq.

Səhifədəki məlumatlar "etaloni.ge" və "edu.aris.ge" saytlarından götürülüb. Gürcü dilindən tərcümə etdi: **Aynurə ƏLİYEVƏ**

QOCALIĞIN UŞAQLIĞI

Rəhmətlik anamın 40 yaş tamamlananda demişdi ki, 40-ı tamamlayıb 50-yə keçdim, dünya gözümdə yarım əsr dəyişdi.

Həyatı indi başa düşdüm. Sən demə 40-a kimi öyrənirsən, 40-dan sonra danəndəliyin uşaqlığı başlayır, 60-da gənc olursan.

Onda mən özüm də həyatı anlamaz yaşda idim. Dünyaya 40-dan çox aşağımın çərçivəsiylə yanaşırdım. 16 yaşım var idi. Dünya xeyirxahlıq, haqq, ədalət, insanlıq, sevgi meydanı idi. Düşünürdüm insanlıqla, savadla, vicdanla dünyanı fəth etmək olarmış. Yaxşılıq, halallıq itməz bir üstqurum... Yalan, böhtan, ədalətsizlik yalnız müvəqqətidir, ayaq tutub yeriməz. Özümə bir dünya qurdum, o dünyada qanunlar anladığım, qəbul etdiyim qanunların məcmusu idi. Ətrafım vicdansız, yalan, böhtançı, nahaq adamlarla dolu olsa da (tələblik, ailə həyatı) onların

düz yolda olmadığını düşünərək addımladım.

Mən buyam, onlar o! Onlar mən ola bilməzlər, mən onlar olmaram. Zaman gələr hər kəs əməlinin nəticəsini alar – düşünərək yoluma davam edim; xeyirxah, əməli düz, kimsəni paxıllamayan, kiməsəyə kələk gəlməyən, vicdanlı, hamının yaxşı gününə sevinən, fədakar, ərki çatan hər kəsi arayan, axtaran, yaxşısına sevinən, pisinə kədərlənən biri kimi. Demirəm mən ideal idim, yəni mənim də səhvim vardı, amma pis adam deyildim, insafən.

Arzuladığım tələbə həyatını da yaşadım. Ataların sözlərini örnək bildim, təcrübədən deyiblər dedim. Atalar taylı tayını tapar da demişdi, tələbə dostlarım da, həyatıma yoldaş seçdiyim, sevdiyim insan da eyniyətim idi. Eyni düşündük, eyni addımladıq.

Beləliklə, gəlib çatdığım anamın dediyi, zamanında fərqi olmadığını, amma yaddaşımda qalan, vərəqlədikcə gözüm önündə canlanan həmin o 40 yaş fəlsəfəsinə. Atalar sözü məcazi mənada deyilir, əslində nəsihətin ata sözü, ana sözü olmaz! Nəsihət təcrübədən gələn örnək imiş.

Anamın ata sözü qulağında səsləndi. Döndüm geri baxdım, haqla, vicdanla, əməli düz yaşadığımız 40 yaşa. Yalnız 15 ilin ailə həyatı bəs idi ki, yaşamış ömrü mizana çəkdim. Çəkdim və müqayisə etdim. Nəticə məni qırdı. Çox qırdı. Bəlkə az yaşdı deyən olar, gələcək irəlidi... Yox, həyatı düşündüklərimin əksi ilə addımlayanların

həyatına baxanda ududuğumu dərk etdim. Sən demə anamın danəndəliyə baxışının başlaması bu imiş – həyata nə qədər saf baxmağımın şahidi oldum.

Fiziologiyada epifiz vəzi adlanır, bu vəzi beyində yerləşir. Bioloji saat da deyilir, insanların duyum hissəsidir, müxtəlif insanlarda müxtəlif dərəcədə aktivdir (təfəkkürdən asılıdır). Ədəbiyyatda buna üçüncü göz – ürəyin gözü də deyilir. İslamda bəsirət gözü adlanır.

Bəli, bəsirətli insanların faciəsi odur ki, onlar qarşıdakı insanın danışdığını yox, düşündüyünü görə bilirlər. Qəlbinin işığını hiss edir. Onlara yalan danışmaq mümkün deyildir. Onlar susaraq yola verir, yaxşılıqdan qalmır, balıq bilməz, xaliq bilər düşünlər.

Mənim bəsirət gözüüm var idi, sadəcə həyata insanlığın zirvəsindən baxırdım. Bəsirət gözüümü indi açaraq baxdım. Gördüklərim məni dəyişdi. Ətrafımda adamların qəlbindəki qaranlıqları gördüm. O qaranlıqda nələr yoxmuş?! Vicdanla, düz əməllə, halal yaşadığım həyatıma baxdım və utandım. O qaranlıq qəlbi adamların böhtanlı, yalanlı, ayaqlayıb keçən, sonra da heç nə olmamış kimi gülümsəyərək ətrafına dönən insanların həyatına baxdım və anamı başa düşdüm, təəssüf ki, indi başa düşdüm. Örnək bildiyim nəsihətli sözləri xatırladım. Artıq əmin oldum ki, həmin o ataların da sözləri yarısı 40 yaşa qədər, yarısı da 40 yaşdan sonra deyilibmiş. El üçün ağlayan gözündən

olar, keçmə namərd körpüsündən, qonşu qonşu olsa və s. kimi deyimlərimiz də var axı...

Mən birinci hissəni qəbul etmişdim.

Həyatımın isə ikinci hissəsini başladım – qocalığın uşaqlığıyla. Elə bu uşaqlıq inadkarlığı ilə qərar verdim ki, yeni qanunlarla başlayıram həyatımı.

Hörmətlə, qayğıkeşliklə, fədakarlıqla yanaşıdıqca hamı bunu mənim borcum bildi, etməliyəm düşündü. Kimsə sağ ol demədi, etməzlər üçünsə kimsə dinmədi. Çünki elə qəbul etdilər. Onlar elə olmalıdır, sən belə.

Yeni qərarım mənə çətin, kənardakılar üçün qəbul edilməz olsa da artıq belə olmalıyam: yaxşılığa yaxşılıq et, yamana yamanlıq, kimsə üçün fədakar olma, özünü və öz ailəni öndə düşün. Düzdür, pis xislətlər genetikdir, istəsəm də edəmmərəm, amma laqeydliyi öyrənməyə çalışacam.

Qocalığın uşaqlığıyla dəcəlcəsinə addımlayıram üzüm gəncliyə doğru. Əsl gəncliyi kitablarla, ailə qayğılarıyla yola verdim, inşaallah, qocalığın gəncliyini nəvələr əhatəsində həyatı həqiqətən dərk edən, qiymətləndirən və anlayan nəvə kimi ailəmlə birlikdə olmaq arzusuyla...

Tanrıdan sağlam qocalıq və ailəmin ətrafımda olmasını istəyirəm. Amin!

Esmira Ələkbərli

Marneuli rayonu Qaçaqan 2 sayılı ictimai məktəbin kimya-biologiya müəllimi

MÜQAYİSƏ

Riyaziyyatda kəmiyyətləri bir-biri ilə müqayisə etmək üçün xüsusi riyazi işarələrdən istifadə edildiyi kimi, həyatda da insanları bir-biri ilə müqayisə etmək üçün xüsusi sözlərdən istifadə olunur.

Uşaq ikən daha çox eşitdiyimiz “camaatın uşağı” deyərək bir ifadə var ki, çətin onu heç kim eşitməmiş ola. Bu “camaatın uşağı” demək olar ki, uşaqlığımızın ən böyük müəmməsi və başımızın qaxıncı olub. Gəlin əvvəlcə müəmməli tərəfindən danışaq.

Deməli, həmişə bizə dörd dördlük nümunə göstərilən bu uşağın adını heç kim bilmirdi. Hamı onu “camaatın uşağı” adı altında tanıyır. Nə harada yaşadığını, nə harada və neçənci sinifdə oxuduğunu, nə neçə yaş olduğunu bilən var, nə də ata-anasını tanıyan. Amma uşaqda olan elə ağıl, təbii, savad var ki, elə bil bunlar hamısı paylananda ən birinci o gedibmiş. Uşaq elə bil mini supermendir. Hər şeyi öz yerində və vaxtında yerinə yetirir. Səhər vaxtında oyanır, vaxtında məktəbə gedir, vaxtında evə qayıdır, qabağına nə qoysalar yeyir, dərslərini yaxşı oxuyur, telefonla az oynayır, vaxtında yatır, boyundan çəkisinə qədər, geyim tərzini, saç stili də daxil olmaqla hər şeyi ilə ideal uşaqdır. O, boş vaxtlarını kitab oxumaqla keçirən, ev işlərində ata-anasına kömək edən sadə bir uşaqdır. Bir sözlə, o, hər bir valideynin sahib olmaq istədiyi ideal uşaqdır. Hamı onu öz qızına da, oğluna da örnək göstərir. “Camaatın uşağı”

belə oxuyur, belə işləyir, belə yemək bişirir, belə sürücülük vəsiqəsi alır, belə geyinir, belə gəzir, belə nəfəs alır... Az qalırlar deyələr ki, “camaatın uşağı” fotosintez prosesini də yerinə yetirir.

“Camaatın uşağı”nın etdiyi hər şey başımıza qaxıncı olur. Daima kim olduğu sirtir olan bu uşaq müqayisədə oluruq və beləcə böyüyürük. Məktəbi bitirib ali təhsil alırıq, daha sonra işləməyə başlayırıq. Bax bu zaman müqayisənin yeni növü ortaya çıxır ki, bunun adı “dünənki cüce”dir. Bu “cüce” bizim görə bilmədiyimiz, adını belə bilmədiyimiz bir kimsə deyil, biz özümüzük.

Deməli, təhsilimizi başa vurduqdan sonra seçdiyimiz peşə üzrə işləməyə başlayanda hamı bizə təcrübəsiz gözü ilə baxır ki, mənəcə, bu adi bir haldır və belə düşünməkdə haqlıdır. Amma zaman keçdikcə təcrübən artır, aktiv şəkildə işləməyə başlayırsan, enerjin və həvəsin bol olur, türklər demiş, işinə dörd əllə sarılırsan. Bu da bəzi insanların rəğbətini qazanmağa və maaşın artmasına səbəb olur. Elə bu zaman yeni müqayisə tipi aktiv olur. “Buna bax, dünənki cüce bizdən yaxşı işləyir, çox qazanır, müdirlər arası yaxşıdır...” kimi sözlərlə başlayırlar səni özləri ilə müqayisə etməyə. Yəni, heç olmasa, bu dəfə müqayisə edilən hər iki tərəfin açıq-aydın kim olduğu məlumdur.

Mən bu cür hala ilk dəfə məktəbdə rast gəlmişəm. Məhz yeni, gənc müəllimlər imtahanları verib baş müəllim statusu alır, avtomatik olaraq maaşları da artır və burada

“buna bax, əlimizdə dərs keçib öyrətdiyimiz dünənki cüce bu gün tappatap imtahan verib müəllim olur, biz qırx ilin təcrübəli müəllimləri neçə illədir elə eyni maaşı alırıq” cümləsi ilə başlayan müqayisə mətni çıxır ortaya. Əminəm ki, bu hal bütün iş sahələrində var, sadəcə son iki ayı saymasaq, bizim gündəlik gedib-gəldiyimiz yer məktəb olduğu üçün bu cür hallara ilk orada rast gəlmişik. Yəni burada məktəbin bizi həyata hazırladığı cümləsini təsdiq edə bilərik.

Belə deyərək bilirik ki, hər yaşın öz müqayisə tipi var. Yaşlılar müqayisəni daha çox dünya görüşü və ya yaşın çoxluğu ilə edirlər. İdeal şəxslərlə müqayisə olunmağın özü çox yaxşı şeydir, amma hamısının haqsız tərəfləri də var. Məsələn, nədənsə mən “camaatın uşağı” ilə müqayisə olunmağı heç sevmirdim, elə heç indi də sevmirəm. Çünki bir valideyn öz uşağını kiminlə müqayisə edəndə çatışmayan tərəfin əlli faizinin özündə olduğunu anlamır. “Camaatın qızı” ev yığışdırıb, yemək bişirirsə və mən bunu edə bilmirəmsə, deməli, ya bunu bacarmıram, ya da mənə bu işləri görməyə həvəs oyandırmayıblar. “Camaatın uşağı” yaxşı rəqs edirsə və mən bunu bacarmıramsa, deməli, qabiliyyətim yoxdur. Yalandan öz övladını başqaları ilə müqayisə etmək yerinə onların bacarıqlarını inkişaf etdirdisələr daha müsbət nəticə əldə edərlər, övladları da uğurlu olar.

“Dünənki cüce” məsələsinə gəldikdə isə, şəxsən mən bu müqayisə olunan tərəf olmağı çox istəyərəm. Təcrübəli olmağa gəldikdə, yaş artıqca o da artır, amma təcrübə ilə həvəs tərs mütənəsidir. Yəni yaş artıqca təcrübə artır, təcrübə artıqca həvəs ölüür. Gənclərin həm enerjisi, həm də həvəsi boldur.

Elə buna görə də hər tərəfə əl atırlar, müxtəlif layihələrdə iştirak edirlər, imtahan verib statuslarını yüksəldirlər və beləcə maaşları da artır. Bir sözlə, aktiv iş bərabərdir yüksək maaşa. Daha bunun təcrübə ilə əlaqəsi yoxdur. Bəli, bəzilərinin təcrübəsi artıq ola bilər, amma bu işlərin “köhnə hamam, köhnə tas” rejimində qalmalı olduğu mənasına gəlir. İş yenilik də qatmaq lazımdır, inkişaf etmək lazımdır. Bu da enerji və həvəsə bərabərdir ki, onu da təcrübəyə dəyişiblər.

Bəlkə də bu dediklərimdə haqsızam. Bunun cavabı hamı üçün fərqlidir. Odur ki, daim çalışaq ki, uğurlu olaq. Uşaqlıqda “camaatın uşağı” ola bilməsək də, böyüdükdə “dünənki cüce” ola bilərik.

Çiyalə Osmanova

Qardabani 3 sayılı ictimai məktəbin müəllimi

VƏTƏNƏ MƏHƏBBƏT

Vətənpərvərlik hissi uşağa məktəbə qədər aşılmalıdır, daha sonra bu hissi sevgiyə çevirib millət, xalq üçün xeyirli bir fərd olmaq öyrədilməlidir. Bu hissi aşılamaq isə təkcə məktəblə, bağçayla olmur, işin yarı faizi valideynlərin üzərinə düşür. Uşaqlara vətən sevgisi aşılamaq üçün həm də valideynlər o ruhda olmalıdırlar. Dinimizi, dilimizi, tariximizi, mədəniyyətimizi bilməliyik ki, bizdən sonra gələnlərə də aşılayaq.

Vətənpərvərlik hissi ailədən gəlməlidir. Evdə vətənə, millətə olan sevginin nə olduğunu ailə fərdləri bilməsə uşaq haradan biləcək. Vətənə məhəbbət körpəlikdən, ananın dediyi layladan, nənə və babaların söylədiyi nağıllardan başlayır.

İllərdir ata-babalarımızın qoruduğu mədəniyyəti qorumaq bizim borcumuzdur. Vətən sevgisinin təməli tariximizi, keçmişimizi bilməyimizdən başlamalıdır.

Babam biz uşaq olanda həmişə öz gənclik illərindən, Rusiyada keçirdiyi əsgərlik günlərindən danışardı. Sual verəndə ki, bəs niyə qayıtdın? Deyirdi:

“Əzizim Vətən yaxşı,
Geyməyə kətan yaxşı.
Gəzməyə qərib ölkə,
Ölməyə Vətən yaxşı”.

Məktəbə başlayana qədər bu bayatının əsas məğzini başa düşməzdik.

Bağçada ilk öyrədilən Gürcüstanın himni idi. Vətəni sevib qorumağı bizə ibtidai sinifdə öyrətməyə başladılar.

Mən çox xoşbəxtəm ki, Gürcüstanda yaşasam da öz millətimin tarixini, keçmişini, mədəniyyətini bilirəm. Amma bəzilərimiz bu hissədən məhrum edilib. Rus, gürcü məktəblərində, əlbəttə, Azərbaycan mədəniyyətindən danışılır. Uşaq da evdə bu haqda heç nə öyrənməyibse, görməyibse, öz keçmişini bilməkdən məhrum olur. Öz himnini, keçmişini, vətən uğrunda can verən qəhrəmanlarımızı bilmir, tanımır. Hamısı bir yana, ən əsası öz ana dilində yazdığı belə bilmirlər, danışarkən öz sözlərindən istifadə etmirlər. Sözlərinin arasına rus, gürcü sözləri qarışdırırlar. Öz dilini, xalqını bəyən-məməyə, yadlaşmağa başlayırlar.

Gürcüstanda işsizlik problemi həmişə olub. Buna görə də dolanma dərdi ucbatından ailəsinə də götürüb Rusiyaya üz tutanların sayı çox olub. Özlərinə orada şərait yaradıb, uşaqlarını da orada böyüdüblər. Yayda isə sanki bütün Rusiyanı alıbmış kimi başları dik, əllərində bahalı maşının açarı, boyunlarında qızıl boyunbağı özündən əmin və razı şəkildə dincəlməyə bura gəlirlər. Böyüyüb boya-başa çatdıqları yerin adını da kənd qoyub – “kəndə gəldik” – deyirlər. Belələrinə başa salmaq lazımdır ki, bəyən-mədiyin kəndin torpağında böyüməsən, indi yuxarıdan aşağı baxdığın həmin o insanlarla eyni məhlənin uşağı olmusan. Dörd-beş ildir rusiyalı olmusan deyə öz millətinin nəyini bəyənmişən. Özləri belə olmaqları yetirmiş kimi özlərindən sonra gələn nəsillərə də bunu öyrədirlər. Rusiyadan

gələn uşaqların əksəriyyəti azərbaycanlı olduqları üçün utanırlar. Dəfələrlə bunun şahidi olmuşam. Xarici dil bilmək pis şey deyil, amma bunu burnu havada heç kəsi bəyən-məyəmək istifadə etmək heç də gözəl bir şey deyil.

Oradan gələn uşaqların demək olar ki, hamısı öz dillərindən, dəyərlərindən keçir, öz millətlərindən utanırlar, bizlərlə uyğunlaşmaq istəmirlər. Axı bir insan nəyə görə öz dilindən, xalqından utanmalıdır. Günah valideynlərdədir. Uşaq evdə izləyici rolunu oynayır. Ata-anadan nə görürsə onu da təkrar edir.

Uşaqlara öz milli kimliyini öyrətmək lazımdır.

Bir dəfə müəllimimizi bizə dərs deməyən müəllim əvəz etdi. Dərsimizin nə olduğunu soruşdu, biz də tərcüməyi-hal yazmalı olduğumuzu dedik. Dedi sizə bir hekayə danışacam, diqqətlə qulaq asın, görək məğzini kim başa düşəcək. Hekayə bu cür idi: “Bir düzəliyin ortasında üç quyu qazırlar, quyulardan birinə gürcüləri, o birinə erməniləri, sonuncuya isə azərbaycanlıları salıb üzərini də bağlayırlar. Sonra baxırlar ki, gürcülər olan quyunun ağzı açılır, tez bağlayırlar, eyni şey ermənilər olan quyuda da baş verir, amma azərbaycanlılar olan üçüncü quyuda heç bir hərəkət baş vermir. Soruşanda ki, bunlar niyə quyudan çıxmağa cəhd göstərmirlər, keşiçilərdən biri deyir ki, onlar azərbaycanlılardır, onlardan biri çıxmağa çalışsa o biri ayağından geri çəkər”.

Birimiz irəli gedəndə arkada qalana da əl uzatmaq, yardımlaşmaq ən gözəl hissidir. Bunu yaşayıb yaşatmaq lazımdır. Ağacı qurd içindən yeyər deyiblər. Kiminsə irəli getməyini ürəyi götürməyənlər olmasa dünyada qardaşlıq, həmrəylik hər zaman olacaq.

Öz milli kimliyindən utananlara isə sözlüm odur ki, sən azərbaycanlısan, istər öz dünyanın ən zirvəsində ol, istər adını, soyadını, geyimini, danışığını dəyiş, yenə də bu sənin keçmişini dəyişən deyil. Heç kəs heç bir vaxt haradan gəldiyini unutmamalıdır.

Aytən Fətullayeva

Qardabani 3 saylı ictimai məktəbin məzunudur

Hər bir ölkənin dili, dini, mədəniyyəti ayrı-ayrı olduğu kimi inancları da müxtəlifdir. Çoxlarımız bunu batil inanclar adlandırırıq. Bu inanclar bizə böyüklərdən qalmışdır. Hər nə qədər məntiqsiz olduğunu bilsək də çoxlarımız bu inanclara inanırıq. Məsələn, süpürgə ayağına dəydisə şər atacaqlar; qəbiristanlıqda hansısa bir qəbiri barmaqla göstərmək olmaz, əgər barmaqla göstərmişiksə həmin an üç dəfə barmağımızı dişləməliyik; şənlilər üçün cüt gül aparmaq pis başa düşülür, çünki sadəcə cənazə üçün cüt gül aparıldığına inanırıq; əgər evdə güzgü sınırsa bu, bədbəxtlik gətirəcəkdir; ovcumuzun içi qaşınırsa pul gələcək;

QƏRİBƏ İNANCLAR

qara pişik görsək günümüz pis keçəcək; mavi muncuq (göz muncuğu dediyimiz) nəzərdən qoruyur; əgər evin ətrafında bayquş hərləyirsə ölüm olacaq; evdə fit çalmaq olmaz, evin bərəkəti gedir və sairə...

Bu inanclarla bağlı başıma gələn bir-iki hadisəni qeyd etmək istəyirəm. Bir gün evdə ailəvi nahar edirdik. Birdən qardaşım duz qabını əlindən stolun üstünə saldı. Nənəm həmin dəqiqə “tez üstünə şəkər qoy, ya da su tök” dedi. Mən mat-mat yerimdən baxırdım. Qardaşımın nəyə pis bir şey etdiyini düşündüm. Elə bildim nəyə böyük bir səhv etdi. Ona görə ki, nənəm tez-tez danışdı. Elə bil həmin dəqiqə nəyə olacaqdı. Bilmirdim ki, belə inanclarımız var. Sonra nənəmdən duz yerə töküləndə nə olur deyə soruşdum. Nənəm isə mənə belə cavab verdi: “Mənim balam, yerə duz tökmək olmaz, evdə dava düşər, gərək üstünə şirin bir şey qoyasan”. “Ay nənə, axı bu nə deməkdir? Duzun evə dava düşməsi ilə nə əlaqəsi var? Bunu sizə kim deyib?” deyə suallar yağdırdım. Nənəm: “Nə qədər çox sual verirsən! Yemək yeyəndə adam danışmaz! Sakitcə yeməyini ye”.

Bu, mənim ağımdan çıxmırdı, görəsən, doğrudan da belə bir şey ola bilərmiz?.. Sonra qəsdən duzu yerə tökü

nəyinsə baş verəcəyini gözlədim. Amma heç də nənəmin dediyi kimi dava və ya mübahisə olmadı. Mən də nənəmin mənə yalan danışdığını, mən heç nə yerə tökməyim deyə qorxutduğunu düşünmüşdüm. Sonra buna tez-tez başqa yerlərdə də şahid oldum. Yoxsa haradan bildirdim ki, təkcə nənəm yox, hamımız belə inanclara əməl edirik.

Bir gün rəfiqəmlə məktəbə gedirdik. Birdən qara pişik gördük. Mən ona yaxınlaşmaq istədim. Amma pişik qorxub qaçdı. Rəfiqəmin əhvali-ruhiyyəsi dəyişdi. Öz-özünə danışdı: “Bu gün günümüz pis keçəcək, axı o qədər adamı qoyub niyə bizim qarşımızdan keçdi bu heyvan”. Belə şeylərə doğrudanmı inandığımı soruşdum. Rəfiqəm inandığını, qara pişiyin bədbəxtlik, uğursuzluq gətirdiyini əminliklə dedi. Mən heç nə demədən başımı sallayıb gülərək qara pişiyin addadığı yolla keçib getdim.

Başla düşə bilmirəm, axı biz niyə heyvanları bu batil inanclara daxil etmişik. Qəribə olan isə bu inanclarda təkcə qara pişiklərin nəzərdə tutulmasıdır. Axı Allah onu qara yaradıb. Qara rəngli pişiyin uğursuzluq gətirəcəyinə bu qədər çox inanırıqsa, qarşımıza qara toyuq da çıxma bilərdi. Görəsən, onda niyə belə düşünürük?

Mənə yenə də qəribə və məntiqsiz gəlir belə inanclar. Bu gördüklərimdən sonra öz-özümə suallar verə-verə başladım digər ölkələrin inanclarını araşdırmağa. Daha qəribə şeylərə rast gəldim. Bu cür inanclar təkcə bizdə deyil, digər millətlərdə də var. Bütün dünyada qəribə inanclar varmı və xalqlar da buna çox inanır və əməl edirlərmis?

Mənə ən qəribə gələn isə ispanların üzümə olan inancı olmuşdur. Belə ki, bu insanlar üzümün onlara uğur gətirdiyinə inanırlar. Əgər bir insan ilin hər ayında saat tam 12:00-da 12 üzümü yeyərsə və bunu hər ay edərsə həmin insan bütün ili şanslı olacaqmı. Qəribə tərəfi isə bu üzümü heç kimin sona kimi yeyə bilməməsidir. Axı bir dəqiqə içində 12 üzümü necə yemək olar?..

Fikrimcə, insanların bu düşüncələri, inancları heç vaxt dəyişməyəcək. Bu belə də davam edəcək. Elə bu cümlə də bunu təsdiqləyir: “Çünki insanlar elə bir varlıqdır ki, etdikləri, inandıqları hər nəyinsə yanlış olduğunu bilsələr də, yenə də ona inanmaq istəyirlər”.

Validə Fətullayeva

Qardabani 3 saylı ictimai məktəbin məzunudur

“KOROĞLU” NUN ƏXLAQI-ESTETİK ƏQİDƏSİ

Elizbar CAVELİDZE

(əvvəli ötən sayda)

On yeddinci boy. Bu son dastanın birinci hissəsi kədərli doludur. Koroğlu qocaldı. Ömrünün son günlərini Çənlibeldə dinc yaşamaq istəyirdi. Dəlilərin hamısını başından dağıtmışdı. Qıratı da çölə buraxmışdı. Lakin sədaqətli at gündüzləri çöldə, bayırda otlayır, gecələri yenə də öz köhnə yurduna qayıdırdı (Bax: “Koroğlu”, səh. 667). Bu bir neçə sətir qocalıq çağlarına yetmişmiş igidin qismətinin acınacaqlı hökmüdür.

Doğrudur, dəlilər Koroğludan uzaqlaşmaq istəmamişdilər. Ancaq nə qədər eləmişdilər, Koroğlu razı olmamışdı, hamısını dağıtmışdı. Çənlibeldə bir Nigar xanım, bir Koroğlu, bir də ki, Qırat qalmışdı.

“Ağ qaya”nın başında oturan Nigar xanımla Koroğlunun qarşılıqlı münasibəti bir növ sarsıdıcıdır. Nigar xanımın qara qaşları çatılıb, ala gözlər bahar buludu kimi dolub, elə haya bənddir ki, leysan kimi yağsın. Koroğlu onu bağrına basdı, üzündən, gözündən öpdü. Niyə qəmgin olduğunu ondan soruşdu: “Heç, keçən günlər yadıma düşdü. Çənlibeldə at kişnərtisindən, dəli nərəsindən, qılınc səsinə qulaq tutulardı. Sənin qorxundan quş quşluğu ilə bu yollardan keçə bilməzdi. Koroğlu nəre çəkəndə dağlar, daşlar səsinə səs verərdi. İndi hanı o günlər”, – deyər Nigar xanım cavab verdi (Bax: “Koroğlu”, səh. 667).

Ötən vaxtlarda keçən günləri xatırlamaq yaşlıları qəmə bürüyür və qəlblərini qəm-qüssə didib dağıdır. Bu ümumbəşəri hisslərdir və atların kişnərtisinin, dəli nərəsinin, qılınc səsinin kəsilməsinə görə Nigar xanımın bu qədər niyə kədərlənməsi oxucu üçün tamamilə aydındır. Bu at kişnərtisi, dəli nərəsi, qılınc səsi onun coşqun həyatının çağırışdır ki, bu da onun həyatının xoşbəxt anlarını xatırladır. Halbuki bu kədər Koroğlunun haqiqi Koroğluluğunu müəyyən edən xüsusiyyətlərin ağımsoyluğunu daha da gücləndirir. Bir sözlə, bu kiçik epizodun mənzərəsini çəkmək yaradıcının insani hissələri verməyin yüksək səviyyəsini və məharətini aydınca bizə göstərir.

İndi hadisələrin gedişinə qayıdaq. Koroğlu başladı Nigar xanıma dəlil-dələylil eləməyə. Amma nə qədər əlləşdisə Nigar xanımın könülünü ala bilmədi. Axırda əlindən turub qaldırdı. Bir az gəzib dərdi, səri dağılsın deyər, onu Çənlibelin ətklərinə tərəf apardı. Gəzərək gəlib yola çıxdılar. Elə bir az getmişdilər, baxdılar bir kişi yolun kənarında bir cüt öküz otarır. Bu kişinin çiyində yarı ağac, yarı dəmir qəribə bir şey var. Nə çəməq idi, nə də gürz. Koroğlunu maraqlandırdı. Kişidən eşitdi ki, bu tufəngdir. heyvanı da öldürə bilər, insanı da.

Koroğlu bu cür şeyi nə görmüşdü, nə də duymuşdu. Onun üstünə düşdü ki, vur nəni görüm necə vurursan və dediyini sübut elə. Kişi ondan əl çəkmədiyini görüb öküzün birini nişan aldı. Güllə açılmaqla öküzün yıxılması bir oldu. Koroğlu öküzün öldüyünə əmin olandan sonra yenə tufənciyə üz tutub soruşdu:

“– Yəni sən indi istəsən bununla vurub məni öldürə bilərsən də?”

Kişi gülərək dedi:

– Nəinki mən, lap elə bir balaca uşaq da istəsə bununla səni vurub öldürə bilər.

Koroğlu fikrə getdi. Qalın qaşlar çatıldı. Alını elə qırıxdı ki, qatlar bir-birinə söykəndi. Gözlər, elə bil, hərəsi bir dənə durğun gölə döndü. Üzünə-gözünə qaranlıq çökdü. Nigar baxdı ki, Koroğlu birtəhər oldu. Elə bil ki, dünyanın bütün dərdi, qəmi onun üstünə töküldü. Yanaşdı onun əlindən tutdu. Baxdı ki,

yoq, Koroğlu özündə, sözündə deyil. Haçandan haçana Koroğlu özünə gəldi. Tufəngi kişinin özünə qaytarırdı. Dedi: Mənmi qocalmışam, ya zəmanəmi?” (Bax: “Koroğlu”, səh. 669).

Sözünü bitirəndən sonra misri qılıncı belindən açıb atdı yerə və dedi: “İndi namərd dünyası, bic əyyamıdır. Bundan sonra igidlik bir qara pula dəyməz. Mən bu gündən Koroğluluğu yerə qoyuram” (Bax: “Koroğlu”, səh. 669).

Gətirilən çıxarış lakonik inandırıcı şəkildə Orta əsrlərin igidlik təbiətini və onun inancını bizimlə tanış edir ki, bu da ənənəvi olaraq formalaşmış əxlaq məcəlləsi ilə yaradılmışdır. Bu da bir neçə sözlə belə verilir: İgidlik insani fiziki qüvvə ilə, onun döyüş məharəti ilə və istedadı ilə, qılınc və ox atma sənəti ilə, qorxmazlığı ilə və mərdliyi ilə, onun sarsılmazlığı ilə, mənəvi mətinliyi ilə, nəse şeytanın uydurduğu silah ilə deyil, onun alicənablığı ilə şərtlənib. Ümumiyyətlə, əgər problemi ümumiləşdirsək, bu texniki tərəqqi ilə və insanın təbii imkanları ilə qarşıdurmadır. Bu son zamanlar kəskin şəkildə özünü büruzə verdi. Koroğlunun bu hiddətlənməsinə də tufəngi görmək səbəb olmuşdu. İgidliyin əvvəlki və indiki anlayışının uyğun gəlməməsindən başqa heç nədir. Bunu da insanın ilahi ələmində yad, kənar qüvvənin, texnikləşdirmənin qarışması onun təbii imkanlarını məhdudlaşdırmağa və sifirə endirməyə səbəb olduğunu təsdiqləyir.

Mühümü hər halda odur ki, zaman dəyişir və insanın əxlaq məcəlləsi də dəyişir, bu da ki, ənənəvi qoruyucuların narazılığına, hətta hiddətinə səbəb olur. Məhz elə bu, dövrün və insanın qarşıdurmasının əsas səbəbidir. Qəhrəmanlıq eposu qəhrəmanın – Koroğlunun qəlb qırılışı və ümitsizliyinin əsas səbəbi məhz elə budur.

Bu boyda daha bir epizod doqquzuncu cəlb edir. Koroğlu gəlib bir səhərə çıxır. İran padşahının xəzinəsini oğruların necə oğurladıqlarını görür. Oğrular öz işini bitirəndə Koroğlu onların üstünə aldırtdı. Üçünün də qollarını bağlayıb yan-yanı yıxdı. Oğrular yalvarırdılar. Ancaq nə qədər dil tökdülər, nə qədər pul, qızıl vəd etdilər, bir şey çıxmadı. Axırda onlar biləndə ki, o Koroğludur, sevinirdilər və ona dedilər ki, bura sənin düşmənin xəzinəsidir. Və sən gərək bir az da bizdən razı qalasan ki... Koroğlu kişinin sözünü ağzında qoydu. Heç imkan vermədi ki, sözünü tamamı ilə. Koroğlu onların töhmətinə belə cavab verir: “Hər kimin olursa olsun. Mənim xəzinə ilə işim yoxdu. Mənim elə birinci düşmənim sizi kimi oğru, haramzada adamlardır... Düzdür, mən həmişə şahların, paşaların var-yoxunu çalıb-çapmışam. Amma mən sizin kimi oğurluq eləməmişəm. Mən meydan açmışam, dava eləmişəm, düşməni öldürmüşəm, sonra da varını-yoxunu çalıb-çapıb aparmışam. Mən nə eləmişəmsə, açıq eləmişəm, mərd eləmişəm. Amma siz it kimi oğurluq eləyirsiniz. Siz namərdsiniz. Siz mərdlərin adını batırırsınız” (Bax: “Koroğlu”, səh. 671).

Gətirilən çıxarışdan da Koroğlunun igidlik hesab etdiyi qəçaqlığı necə anladığı aydın olur. Çünki o, ədalətsiz paşalara və şahlara qarşı açıq-aşkar mübarizə aparmaqla nail olmuşdur. Oğurluq və onların törətdiyi iş isə it kimi gizli hərəkətlərin nəticəsində əldə olunmuşdur. Və müvafiq olaraq bu iki davranış arasında döyüklü hadd var: bir tərəfin həqiqəti igidlikdir, ikinci tərəfin isə nakişilik və namərdlik.

Qısa, Koroğlu vicdanını və mətinliyini padşah qarşısında göstərir, o da görülən

iş üçün minnətdarlığını bildirmək üçün ona xərclik pul vermək istəyir. Padşahın bu sözləri Koroğlunun ürəyini qubarlandırdı. Cavanlıq günlərini yada saldı. Dəlilə, Çənlibel gözünün önünə gəldi. Öz-özünə dedi: “Ey bivəfa, namərd dünya!.. Gör mən necə olmuşam ki, padşah mənə xərclik verir!” (Bax: “Koroğlu”, səh. 671). Sonra ürəyi davam gətirmədi, sazı çiyindən aşırıb sinəsinə basdı:

“Çənlibeldə eli olan

Düşkün Koroğlu mənəm, mən.

Başında min dəli olan

Düşkün Koroğlu mənəm, mən”.

Növbəti sətirlərdə o özünün ötən günlərinə və qəhrəmanlığına ağlayır. İndi isə o, düşkün Koroğludur. Bax, nalə ilə dediyi gəraylı da bu sətirlə sona yetir.

Bu oxumağı ilə padşah Koroğlunu tanıdı. Azca baxdı ki, day necə deyər, o dövrünü keçib. O Koroğludan əsər-ələmət yoxdur. Və ona təklif etdi ki, Koroğlu, qocalırsan, daha Koroğluluq eləyən deyilsən, yaşın keçib, günün ötüb. Qal mənim yanımda, mənə tədbirçi, məsləhətçi ol!

Koroğlu razılaşmadı və getməyə icazə istədi. Padşah da razılaşdı. Koroğlu və Nigar xanım yola düşdülər. Lakin padşahı şübhə bürüdü: “Hər nə qədər desən, qurd oğlu qurdur. Əlimə düşmüşkən gərək tədbirini eləyirdim”. Qoşun böyüklərindən birinə hökm elədi ki, bir neçə adam götürün, bir kəsə yoldan Koroğlunun qabağını kəsin. Özüni öldürüb, Nigar xanımla yayına gətirin.

Onun arxasınca düşənlər yolda Koroğlunun üstünə düşdülər, qollarını bağladılar. Koroğlu rahat idi və Nigar xanımla da sakitləşirdi: “İncimə, Nigar xanım! Qoy bağlasınlar. Day bizim dövrümüz qurtardı. İndi onların dövrüdür. Görürsənmi? Bunların da əllərində hamam o tufəngdən var. İndi gərək laçınlar, tərənlar sara baş əyər. Bu gündən belə dünya namərd dünyasıdır” (Bax: “Koroğlu”, səh. 673).

Bu müraciətdən də görünür ki, Koroğlu yaxşı dərk edib: Onun dövrünü, yaxud igidlik və cəngavərlik vaxtı gedib, dünya kişilərə deyil, namərdlərə məxsusdur. Onun mübarizəsinin və əl-qol atmasının mənası yoxdur. Bu artıq məğlub insanın acı qisməti ilə barış tövbəsidir ki, bu da Koroğluluğun, daha doğrusu, ədalətsizliklə mübarizədən əl götürülməsi və qəhrəmanlıq eposunun əsas motivinin məhv edilməsi deməkdir.

Halbuki Koroğlunun itaətkarlığı və həlimliyi qorxudan qaynaqlanmır. O, qan tökülməsinə qarışmayacağına söz verib və təqib edilən qoşun böyüyündən onun bu əhdinə xilaf çıxmadığına vadar eləməməyi xahiş edir. Bu, bir tərəfdən sübut edir ki, Koroğlu mərdliyin etik qaydalarının sona qədər müdafiəçisidir və vədinə xilaf çıxmağı yolverilməz hesab edir, lakin düşməni həyasızlıq edib, həddi aşanda və Nigar xanımla ondan ayırmamaq üçün yalvaranda Koroğlunu saymırlar və onu öldürmək istəyirlər. Onda Koroğlu elə bir nəre çəkdi ki, dağlar, daşlar lərzəyə gəldi. Bir güc verdi, kəndir qırıq-qırıq olub yerə töküldü. Padşahın adamları özlərini elə itirdilər ki, bilmədilər tufəngin lüləsini ona tərəf tutsunlar, ya dibçəyini. Bu zaman Nigar gizlətdiyi misri qılıncını Koroğluya verdi, o da hamısını şil-küt eləyib yerə tökdü. Sonra atına minib Nigar xanımla da tərkinə alıb birbaşa Çənlibelə tərəf üz qoydu.

Çaş-baş qalan padşah başladı qorxmağa ki, indi Koroğlu təzədən başına adam yığsa

onun öhdəsindən gəlmək olmayacaq. Odur ki, qoşun yığıb, hazırlıq görməyə başladılar.

Aşıq Cünun bütün bunları eşitdi və dərhal Çənlibelə yola düşüb hər şeyi Koroğluya söylədi. O isə özü Cünuna dəliləri axtarmağı və xəbərdarlıq etməyi həvalə etdi. Bir növ Dəmirçioğlu, qocalmış Eyvaz və həddindən artıq qocalmış Dəli Həsənin xahişi dinləmələri cəlbədidir. Qısa, onlar təcili bütün dəliləri xəbərdarlıq edənlər və hamısı birlikdə Çənlibelə doğru üz tuturlar. Onların Koroğlu ilə görüşü bir toy-bayrama çevrildi.

Bu əfəfədə xanların qoşunu Çənlibelin həndəvərinə çatdı. Amansız döyüş başladı. Lakin sonda dəlilər Koroğlunun başçılığı ilə kəskin şəkildə düşməni məğlub etdilər, oraları düşməni qanı lələ kimi qızartdı, xanların qoşunundan biri də sağ çıxmadı. Qaliblər Çənlibelə doğru üz tutdular. Gedərkən aşıq Cünun soruşur:

De görüm, indi nə fikirdəsən? Yenə də tək qalmaq istəyirsən, ya dəliləri yanında saxlayırsan?

O cavab verir: “Yox. Aşıq Cünun! Düzü mən Koroğluluqdan əl çəkmişdim. Amma baxıram ki, bu olan iş deyil. Nə qədər ki, xotkarlar, padşahlar, paşalar, xanlar bu dünyada ağalıq eləyir, mən Koroğluluğumu yerə qoya bilməyəcəyəm.”

Sonra özünü dəlilərə tutub dedi: Nə qədər ki, onlar var, biz də varıq!

Koroğludan bu sözü eşidəndə bütün dəlilər nəre çəkildilər. Atlar kişnədi, qılıncılar oynadı. Qırat iki dal ayaqlarının üstə qalxıb qızmış pələng kimi elə bir şeyhə çəkdi ki, dağ-daş tirtədi. Aşıq Cünun üç telli sazı bağrına basdı, hamı bir yerdən təzədən Çənlibelə qalxmağa başladılar” (Bax: “Koroğlu”, səh. 687; səh. 710).

Odur ki, qaliblərin təmtərağı və nərəsi ilə təhlil olunan “Koroğlu” qəhrəmanlıq eposu sona yetir. Dəlilərin coşqunluqla Çənlibelin yoxuşuna varması xalq üçün istək əhval-ruhiyyəsinin zəiflədilməsindən və söndürülməsindən deyil, onların döyüş əhval-ruhiyyəsinə və mənəvi mətinliyindən xəbər verir. Koroğlunun isə “Nə qədər ki, xotkarlar, padşahlar, paşalar, xanlar bu dünyada ağalıq eləyir, mən Koroğluluğumu yerə qoya bilməyəcəyəm” şahənə sözü xalqın anlaya bildiyi dildə yalnız bir şey deməkdir: Bu məşəqqətli dünyada nə qədər haqsızlıq hökm sürəcəkdir, ona qarşı mübarizəni dayandıрмаq dünyaya və xalqa qarşı xəyanətkarlıqdır. Bax, bu, qəhrəmanlıq eposunun əsas ideya-hədəfidir ki, buna da bu eposun bütün boyları bədi şəkildə təsvir də həsr edir. Bax, bu məqsəd öz insanlığını bu inamla qoruyub saxlayan ümum insanı canlandırır və indi də canlandırır. Çünki zaman və dövrlər tez-tez dəyişir, haqsızlıq isə zəfər çalır və bu gün də zəfər çalır. Məhz elə bütün dünyanı bürüyən üzdeyən qloballaşma selinin hər şeydən öncə olan məqsədi bu ümidi boğmaqdır. Əhəmiyyətli odur ki, dünyanın yeni memarları bir həqiqəti yaxşı dərk edir: Bu ümidlə birlikdə insanın ümidi də ölüb. Halbuki bu şeytanın törəmələri adi bir həqiqəti unudurlar: Tanrı tərəfindən yaradılan insan nəslini məhv etməyə şeytancıqazlar qadir deyillər.

(davamı gələn sayda)

Gürcü dilindən tərcümə edən:
Mirzə MƏMMƏDOĞLU

15 AVQUST
2023-CÜ İL
№ 015 (186)

Yeni YOL

Qəzet 17 iyun 2015-ci il tarixindən nəşr olunur.

GÜRCÜSTAN MİLLİ MUZEYİ VƏ AZƏRBAYCAN MİLLİ İNCƏSƏNƏT MUZEYİ ARASINDA ƏMƏKDAŞLIQ MEMORANDUMU İMZALANIB

Gürcüstan və Azərbaycan arasında mədəni əlaqələrin inkişafına töhfə vermək məqsədilə Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyi və Gürcüstan Milli Muzeyi arasında əməkdaşlıq haqqında memorandum imzalanıb.

Sazişə əsasən, hər iki nüfuzlu dövlət incəsənət muzeyi bir neçə istiqamətdə qarşılıqlı səmərəli əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulması üçün müvafiq şəraitin yaradılması haqqında razılığa gəliblər.

Memorandum sərgi mübadiləsi, muzey

işləri ilə bağlı konfransların, seminarların, təlimlərin keçirilməsi, daşınar mədəniyyət sərəvətlərinin mühafizəsi, konservasiyası və bərpası, elektron kataloqların yaradılması ilə bağlı təcrübə mübadiləsi, beynəlxalq proqramlar və layihələr çərçivəsində əməkdaşlıq və s. kimi məsələləri əhatə edir.

Qeyd edək ki, iki ölkə arasında mədəni əlaqələrin genişləndirilməsi istiqamətində bu ilin aprel ayının 12-də Tbilisidəki Dmitri Şevardnadze adına Milli Qalereyada Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin və Gürcüstanın Mədəniyyət, İdman və Gənclər Nazirliyinin tərəfdaşlığı, Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyinin və Gürcüstan Milli Qalereyasının birgə təşkilatçılığı ilə Azərbaycanın tanınmış rəssamı Çingiz Fərzəliyevin "Zamanın pillələri ilə" adlı yubiley sərgisinin açılış mərasimi keçirilib.

Gürcüstan və Azərbaycan arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 30 illiyi ilə əlaqədar baş tutan sərgi Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunub.

GÜRCÜSTANIN TURİZMDƏN ƏLDƏ ETDİYİ GƏLİR REKORD HƏDDƏ ÇATIB

Gürcüstanın turizmdən əldə etdiyi gəlir rekord həddə çatıb. Milli Turizm Administrasiyasının məlumatına əsasən, 2023-cü ilin yanvar-iyun aylarında Gürcüstan turizmdən 1 804 529 935 ABŞ dolları gəlir əldə edib. Bu, 2022-ci illə müqayisədə 661 999 720 ABŞ dolları (57,9%) çoxdur.

2023-cü ilin yanvar-iyun aylarında səyahətdən əldə olunan gəlirlərə görə ölkələr arasında Rusiya liderdir.

Digər ölkələrə gəldikdə isə 2023-cü ilin yanvar-iyun aylarında beynəlxalq səyahətçilərdən əldə edilən gəlir aşağıdakı kimidir:

Rusiya – 482,1 milyon dollar;
Türkiyə – 264 milyon dollar;
Aİ ölkələri – 215,7 milyon dollar;
İsrail – 148,2 milyon dollar;

Ukrayna – 101,8 milyon dollar;
Ermənistan – 67,3 milyon dollar;
Azərbaycan – 60,9 milyon dollar;
İran – 50,1 milyon dollar;
Belarus – 48,4 milyon dollar;
Səudiyyə Ərəbistanı – 22,1 milyon dollar.

BU İLİN BİRİNCİ YARISINDA GÜRCÜSTANIN XARİCİ BORCU 8 MİLYARD 510 MİLYON DOLLAR TƏŞKİL EDİB

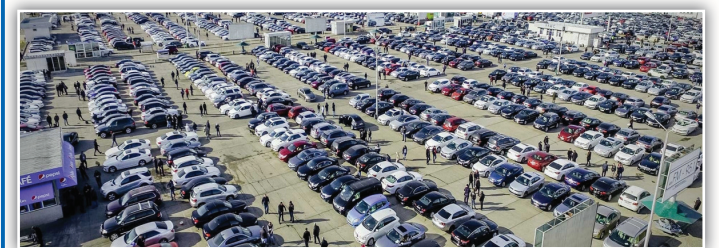
Gürcüstanın xarici borcu son bir il ərzində 603 milyon 721 min dollar artıb. Bu barədə Gürcüstanın Maliyyə Nazirliyi məlumat yayıb.

Məlumatda bildirilib ki, cari ilin iyun ayına Gürcüstanın xarici dövlət borcu 8 milyard 510 milyon dollar və bugünkü məzənnə ilə 22 milyard 277 milyon lari təşkil edib.

Ölkənin xarici borcu cari ilin may ayı ilə müqayisədə iyun ayında 106 milyon dollar artıb.

Qeyd edək ki, Gürcüstan dövlətinin ən böyük kreditörələri Asiya İnkişaf Bankı, Avropa İnvestisiya Bankı və Beynəlxalq İnkişaf Bankıdır.

GÜRCÜSTAN ABŞ AVTOMOBİLLƏRİNİN RUSİYAYA İXRACINA QADAĞA QOYUB

Avqustun 1-dən Gürcüstan hakimiyyəti ABŞ istehsalı olan avtomobillərin Rusiya Federasiyasına ixracına və təkrar ixracına məhdudiyətlər qoyub.

Bu barədə TASS-a ölkənin Maliyyə Nazirliyinin gəlirlər xidmətindən məlumat verilib.

Qeyd edilib ki, sentyabrın 26-dan isə Avropadan gətirilən avtomobillərə məhdudiyətlər tətbiq ediləcək.

Gürcüstanın Milli Statistika Xidmətinin daha əvvəl verdiyi məlumata görə, yanvar-iyun aylarında respublika Rusiya Federasiyasına ümumi dəyəri 52 milyon dollardan çox olan 3,7 mindən çox avtomobil ixrac edib.

Xatırladaq ki, Avropa İttifaqı 11-ci sanksiyalar paketi çərçivəsində Rusiyaya mühərrikinin həcmi 1,9 litrdən çox olan yeni və işlənmiş avtomobillərin, eləcə də elektromobillərin və hibridlərin tedarükünə qadağa qoyub.

GÜRCÜSTAN ALTI AY ƏRZİNDƏ AZƏRBAYCANA 12,08 MİLYON DOLLAR DƏYƏRİNDƏ DƏRMAN İXRAC EDİB

2023-cü ilin yanvar-iyun ayları ərzində Gürcüstan Azərbaycanla 12,08 milyon dollar dəyərində 290,22 ton dərman ixrac edib. Bu barədə Gürcüstan Milli Statistika İdarəsinin hesabatında bildirilib.

Qeyd olunub ki, bu ilin birinci yarısında Azərbaycana ixrac edilən dərmanların dəyəri illik ifadədə 1,77 milyon dollar və ya 17,2% artıb, həcmi isə 47,7 ton və ya 14,1% azalıb.

2022-ci ildə isə Gürcüstan Azərbaycana 10,3 milyon dollar dəyərində 337,93 ton dərman ixrac edib.

Təsisçi:

“Gürcüstan Gənclərinə Yardım və Maarifləndirmə Təşkilatı”

Redaktor:
Azər MUSAOĞLU
Yayım direktoru:
Hacı BƏKİROĞLU
Qrafik dizayn:
Elsevər ƏHMƏDOV

ÜNVAN: Rustavi şəh., Şartava küç. 12 b
TEL: (+995) 555 96 18 68
599 54 12 92
İMEYL: yeni yol qəzeti@gmail.com

Yazılar yalnız elektron variantda qəbul edilir və onlara rəy verilmir. Müəlliflə redaksiyanın mövqeyi müxtəlif ola bilər. Qəzet hələlik ictimai əsaslarla yayımlanır və pulsuz paylanır. Qəzetdə müxtəlif informasiya agentliklərinin xəbərlərindən də istifadə olunur.